

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Херсонський державний університет

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У
ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ**

підготовки магістра

Спеціальності 034 Культурологія

**Херсон
2016 рік**

УДК. 378. 147-388

ББК 81.411.4

Ч. 12

Схвалила науково-методична рада Херсонського державного університету (*протокол від 19 жовтня 2016 року № 1*)

Рекомендувала до друку вчена рада Херсонського державного університету (*протокол від 31 жовтня 2016 року № 3*)

Розробник програми Чабан Наталя Іванівна, доцент кафедри культурології Херсонського державного університету, кандидат педагогічних наук, доцент

Рецензенти: Лимаренко Лідія Іванівна, завідувач кафедри культурології Херсонського державного університету, кандидат педагогічних наук, доцент

Щедролюсева Катерина Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музичного мистецтва і хореографії Херсонського державного університету

Ч. 12

Чабан Н. І. Програма навчальної дисципліни «Методика викладання культурологічних дисциплін у вищому навчальному закладі» / Наталя Іванівна Чабан [Текст]. — Херсон: ТОВ «ВКФ «СТАР» ЛТД», 2017. — 15 с.

УДК. 378. 147-388

ББК 81.411.4

Ч. 12

ВСТУП

Становлення культурології як методологічної потенційності для всіх гуманітарних наук у вітчизняному освітянському просторі відбувається упродовж останніх двох десятиліть.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є особливості викладання, методи й методичні прийоми викладання культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах.

Міждисциплінарні зв'язки. У процесі вивчення та опанування цього курсу реалізуються міжпредметні зв'язки з такими дисциплінами: «Методологія культурологічного аналізу», «Культура постмодерну», «Сучасна візуальна культура», «Історія сакральної культури», «Соціологія культури», «Проектування соціально-культурної діяльності».

1. Мета і завдання навчальної дисципліни.

1.1. Мета курсу: отримання й поглиблення студентами знань із методології викладання культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах та оволодіння основними методами їх викладання.

Практична мета: оволодіння методологічним інструментарієм проблематики сучасних культурологічних досліджень у формах, придатних для педагогічного викладу, забезпечення розуміння місця кожної навчальної дисципліни в системі всього навчального процесу, що дозволить студентам визначити й класифікувати основні форми організації навчальної роботи у вищих навчальних закладах.

Освітня мета: формувати в студентів загальні й професійно орієнтовані методологічні компетенції із метою забезпечення їхнього ефективного оволодіння методикою викладання культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах.

Розвивальна мета: сприяти розвиткові пізнавальних здібностей і професійних якостей, необхідних майбутньому викладачеві культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах.

Соціокультурна мета: формування цілісного, концептуального бачення змісту культурології для розкриття й викладення розділів і тем дисципліни, формування світогляду й наукового способу осмислення

проблем культури суспільства.

1.2. Завдання дисципліни:

- забезпечити засвоєння методологічних основ викладання культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах;
- формувати вміння й навички визначення цілей і задач викладання культурологічних дисциплін, відбору теоретичного й наочного матеріалу у відповідності з цілями занять, побудови різних типів занять;
- формувати вміння навчальної, позааудиторної фахової, виховної та організаційно-методичної роботи викладача культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах;
- забезпечити засвоєння основ логіки побудови навчальних культурологічних дисциплін.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми очікуються такі результати:

- ґрунтовне знання загальної історії викладання культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах;
- оволодіння предметом, змістом і функціями методики викладання культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах;
- опанування основними методами проведення занять із культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах;
- знання основних видів, структури й функцій занять із культурологічних дисциплін;
- оволодіння методикою підготовки різних типів занять із культурологічних дисциплін;
- знання основних видів й особливостей проведення позааудиторних фахових занять із культурологічних дисциплін;
- оволодіння основними критеріями оцінювання знань та умінь студентів із культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах;
- застосування засобів використання інформаційних технологій у процесі викладання культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах;

- вільне орієнтування в структурі й змісті чинних навчальних курсів із культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах та вміння самостійно складати робочі навчальні програми культурологічного спрямування;
- складання навчально-методичного комплексу культурологічних дисциплін;
- вміння підготувати й провести фрагмент лекції з культурологічних дисциплін;
- вміння підготувати і провести практичне й семінарське заняття з культурологічних дисциплін;
- вміння організувати й провести олімпіаду культурологічної спрямованості;
- вміння організувати наукове курсове дослідження студентів у процесі вивчення культурологічних дисциплін;
- використання методики поточного й підсумкового контролю у процесі викладання культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах.

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів і методів стимулювання й мотивації їх навчання сприяють фаховій компетенції, виробленню професійних умінь і навичок, а також розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця з викладання культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах.

На вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання культурологічних дисциплін» відводиться 60 годин / 2 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни:

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 1. Методика організації аудиторної роботи студентів із вивчення культурологічних дисциплін

Вступ. Зміст і завдання курсу. Культурологічна підготовка студентів у вищих навчальних закладах. Предмет, мета й завдання курсу «Методика викладання культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах». Вимоги до аудиторної і самостійної роботи студентів із вивчення

курсу «Методика викладання культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах».

Навчальні програми з культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах. Типові навчальні програми з культурологічних дисциплін для вищих закладів. Розробка авторської навчальної програми з культурологічних дисциплін для вищих закладів. Розробка робочої навчальної програми з культурологічних дисциплін для вищих закладів.

Методика підготовки й проведення лекційних занять із культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах. Добір літературних джерел до лекційного заняття з культурологічних дисциплін. Розробка плану й змісту лекційного заняття з культурологічних дисциплін. Оформлення конспекту лекції з культурологічних дисциплін.

Методика організації і проведення семінарських занять із культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах. Розробка плану й змісту семінарського заняття з культурологічних дисциплін. Методика організації дискусії у процесі семінарського заняття з культурологічних дисциплін. Оформлення методичних рекомендацій до семінарського заняття з культурологічних дисциплін.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 2. Методика організації аудиторної та позааудиторної роботи студентів з вивчення культурологічних дисциплін

Методика організації і проведення практичних занять із культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах. Розробка плану й змісту практичного заняття з культурологічних дисциплін. Методика організації практичної роботи студентів на заняттях із культурологічних дисциплін. Оформлення методичних рекомендацій до практичного заняття з культурологічних дисциплін.

Методика контролю навчальних досягнень із культурологічних дисциплін у студентів. Розробка питань до поточного контролю знань студентів на заняттях із культурологічних дисциплін. Підготовка тестових завдань до поточного контролю знань студентів на заняттях із культурологічних дисциплін. Підготовка й проведення підсумкового

контролю навчальних досягнень студентів із культурологічних дисциплін.

Методика організації самостійної роботи студентів у процесі вивчення культурологічних дисциплін. Розробка завдань для самостійної роботи студентів у процесі вивчення культурологічних дисциплін. Методичні рекомендації із організації самостійної роботи студентів у процесі вивчення культурологічних дисциплін. Контроль результатів самостійної роботи студентів у процесі вивчення культурологічних дисциплін.

Методика організації і контролю наукових досліджень студентів у процесі вивчення культурологічних дисциплін. Розробка завдань для наукових досліджень студентів у процесі вивчення культурологічних дисциплін. Організація й контроль курсової роботи студентів у процесі вивчення культурологічних дисциплін. Підготовка й проведення студентської олімпіади з культурологічних дисциплін.

3. Рекомендована література.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Беспалько В.П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения / Владимир Павлович Беспалько. – М.: Институт развития проф. образования, 1995. – 336 с.
2. Борисов В.В. Проблеми модернізації вищої освіти та її вплив на ідентичність / В.В. Борисов // Інтеграція системи вищої освіти України до загальноєвропейського простору. – Рівне, 2006. – С. 46-54.
3. Борисюк С.О. Соціально-педагогічна адаптація першокурсників до навчально-виховного процесу як завдання консультативної роботи куратора студентської групи / Світлана Олексіївна Борисюк // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка. – Серія: педагогічні науки: Збірник. – Чернігів: ЧДПУ, 2009. – Вип. 61. – С. 37-40.
4. Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Харківська область: монографія / І.Ф. Прокопенко, В.П. Андрущенко, В.І. Астахова та ін. – К.: Знання України, 2009. – 431 с.
5. Волощенко О.В. Формування готовності майбутнього вчителя до

- педагогічної творчості в умовах коледжу: дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Олена Валентинівна Волощенко – К., 2000. – 180 с.
6. Карпова Е.Е. Сутність професійно-педагогічної діяльності / Е.Е. Карпова // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – 2001. – №2. – С. 159-165.
7. Комарова І.І. Формування у майбутніх учителів культури педагогічного спілкування: дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Інна Іванівна Комарова – Вінниця, 2000. – 189 с.
8. Кондрашова Л.В. Морально-психологічна готовність студента до вчительської діяльності / Кондрашова Лідія Валентинівна – К.: Вища школа, 1987. – 55 с.
9. Кузьменко В.В. Використання інтерактивних методів у процесі професійного навчання / В.В. Кузьменко, І.Я. Жорова // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: Методологія, теорія, досвід, проблеми. – К.-Вінниця: ДОВ Вінниця, 2002. – Ч. 1. – С. 444-453.
10. Кулик Є.В. Педагогічна технологія формування готовності студентів до педагогічної дослідницької діяльності / Є.В. Кулик // Педагогічні науки: зб. наук. праць. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2004. – Вип. 37. – С. 254-258.
11. Кулик Є.В. Підготовка майбутніх вчителів до дослідницької діяльності. Монографія / Євген Володимирович Кулик. – Київ-Дрогобич: Коло, 2004. – 382 с.
12. Мороз О.Г. Викладач вищої школи: психолого-педагогічні основи підготовки: Навч. посібник / О.Г. Мороз, О.С. Падалка, В.І. Юрченко; за заг. ред. О.Г. Мороза. – К.: НПУ, 2006. – 208 с.
13. Наукові основи методики літератури [Текст] : посібник для студ. вузів / [Н.Й. Волошина, О.М. Бандура, С.О. Жила та ін.]; під ред. Н.Й. Волошиної. – К. : Ленвіт, 2002. – 344 с.
14. Національна програма правової освіти населення. Затв. Указом Президента України від 18.10.2001р. №992/2001 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 43. – С. 36.

15. Нельсон-Джоунс Р. Теория и практика консультирования / Ричард Нельсон-Джоунс; перев. Е.Н. Волков, И.Н. Волкова. – СПб.: Питер-Пресс, 2000. – 464 с.
16. Ничкало Н.Г. Підготовка педагогів для сучасної професійної школи: полікультурний аспект, нові завдання й напрямки досліджень / Нелля Григорівна Ничкало // Педагогіка вищої та середньої школи: зб. наук. пр. / Криворіз. держ. пед. ун-т. – Кривий Ріг, 2004. – С. 26-33.
17. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс] – Режим доступу до матеріалів: <http://www.mon.gov.ua/ua/news/34752-vru-uhvalila-zakon-ukrayini-pro-vischu-osvitu>
18. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України від 17 квітня 2002 р. № 347 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 16. – С. 860.
19. Про перелік напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.1997 р. № 507 [Електронний ресурс] – Режим доступу до матеріалів: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>.
20. Самолова Е. Комплексная визуальная диагностика / Елена Самойлова – М.: АСТ, Астрель, 2007. – 288 с.
21. Сидоренко В.К. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти / В.К. Сидоренко, П.В. Дмитренко – К.: РННЦ “ДІНІТ”, 2000. – 59 с.
22. Сластенин В.А. Педагогика профессионального образования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / В.А. Сластенин, И.Ф. Исаев, Е.Н. Шиянов; под ред. В.А. Сластенина. – М.: Академия, 2002. – 576 с.
23. Трубавіна І.М. Зміст та форми консультативної роботи з учнями: Науково-методичні матеріали для працівників соц. служб, учителів, соціальних педагогів, студентів педагогічних вузів / І.М. Трубавіна – К.: УДЦССМ, 2000. – 88 с.

24. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко – 5-те вид-ня стер. – К.: Знання, 2006. – 307 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Курова В. Проблема відбору та організації матеріалу в курсі світової художньої культури. // Мистецтво у школі. – 2000. - № 17. – С. 69-71.
2. Левина И. Мировая художественная культура и ... зачеты. //Искусство в школе. – 1999. - № 5. – С. 58-59.
3. Малафіїв, І. В. Дидактика [Текст]: навч. посібник / І. В. Малафіїв. - К.: Кондор, 2005.
4. Назарова Л. Ітогова атестація з курсу “Світова художня культура”. – 2000. № 4. – С. 66.
5. Чабан Н. Художня культура Італії. Епоха Відродження. // Мистецтво та освіта.-2001.-№ 1.-С. 53.
6. Чабан Н.І. Використання пізнавальних екскурсій у ході вивчення українського кіномистецтва // Вісник Житомир. пед. ун-ту: Наук. період. видання. — Житомир: Редакційно-видавничий відділ Житомир. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка, 2004. — Вип. 15. — С. 35-39.
7. Чабан Н.І. Експериментальна програма гуртка „Світ лялькового театру” / Чабан Н.І., Ярмо Я.М. // Печатное слово: Информ.-метод. журнал изд-ва ХГУ. – 2003. – № 2/7. – 48-51.
8. Чабан Н.І. Дидактичні завдання в ході вивчення розділу „Індійський культурний регіон” // Печатное слово: Информ.-метод. журнал изд-ва ХГУ. – 2005. - № 1/12. – С. 30-33.
9. Чабан Н.І. Моніторинг знань і умінь курсантів/студентів з історії української культури . – Навчально-методичний посібник. — Херсон, 2011. — 80 с.
10. Чабан Н.І. Навчально-методичний посібник з культурології. – Херсон, 2007. — 206 с.
11. Чабан Н.І. Технології використання кейс-методу на заняттях

гуманітарного циклу // Педагогічний альманах: Зб.наук. праць. — Херсон: РПО, 2010. — Випуск 5. — С. 183-188.

12. Чабан Н.І. Цикл занять з етики та етикету // Печатное слово: Информ.-метод. журнал изд-ва ХГУ. – 2006. - № 2/19. – С. 101-112.

13. Шкарлупина Г.Д. Методика преподавания предметов культурологического цикла [Текст] / Г.Д. Шкарлупина — Р-н-Дону: Феникс, Здравствуй, школа!. — 2005.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання У 9 семестрі студенти складають залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання

1. Поточний контроль

Проводиться на кожному занятті. Оцінюється рівень розуміння студентом навчального матеріалу, вміння формулювати основні положення з теми та давати відповіді на питання, якість підготовки домашнього завдання.

2. Проміжний контроль

Проводиться по закінченні вивчення теми або розділу. Проходить у формі тестових завдань. Кожен студент отримує індивідуальне завдання. У процесі виконання тестових завдань застосовуються такі критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів:

100-90%	«5»
89-75%	«4»
74-60%	«3»
59-35%	«2»
34% та менше	«1»

3. Підсумковий контроль

Залік проводиться в 9 семестрі. Оцінювання завдань підсумкового контролю знань, умінь і навичок студентів здійснюється з урахуванням освітньо-кваліфікаційних вимог.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

компетенції студентів

Студенти самостійно опрацьовують навчальний матеріал до відповідної теми та протягом тижня виконують завдання модуля. За кожну правильну відповідь на тестове завдання нараховується 1 бал. За завдання творчого характеру на самостійне створення методичних матеріалів максимальна оцінка 5 балів. Опрацювавши матеріал розділу, студенти дізнаються про загальну кількість балів, яка свідчить про зарахування чи не зарахування їм роботи. Для того, щоб тему було зараховано, потрібно правильно виконати 70 % завдань.

Після завершення навчання студенти повинні оперувати відповідним навчальним мінімумом до зазначених тем та практичною підготовкою.

У процесі оцінювання відповіді студентів та виконання ними практичних завдань враховується:

- ❖ уміння послідовно й детально висвітлювати проблемні питання методики викладання культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах, альтернативність їх осмислення в методичному аспекті;
- ❖ відповідне володіння загальними поняттями методики викладання культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах;
- ❖ навички творчого застосування вмінь самостійно розробляти навчальні програми та навчально-методичні посібники з культурологічних дисциплін, методи та прийоми викладання культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах;
- ❖ змістовність і правильність виконання завдань, чіткість і повнота відповіді, здатність поєднувати теоретичний матеріал з практичним його відтворенням.

Оцінка «5» (відмінно А) відповідає рівню компетенції - досконального або продуктивного. Студент виявив глибокі знання з методики викладання культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах. Відповідь відзначається обґрунтованістю, логічністю, правильністю й точністю викладу теоретичного матеріалу, практичні завдання виконано правильно, грамотно. Може припуститись 1-2 неточностей у доведеннях.

Оцінка «4» (добре В) відповідає рівню компетенції - досконального або продуктивного. Студент виявив достатні знання з методики викладання культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах. Відповідь відзначається правильністю й точністю викладу теоретичного матеріалу, практичні завдання в основному виконані правильно, грамотно. Може припуститись незначних неточностей у доведеннях.

Оцінка «4» (добре С) відповідає рівню компетенції - базовому або конструктивно-варіативному. Студент у цілому впорався із завданням, виявив достатній рівень знань методики викладання культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах, володіє знаннями щодо основних методів викладання культурологічних дисциплін, вміє послідовно відтворювати теоретичний матеріал. Проте є порушення у послідовності викладання думки, у формулюванні певних доведень відчутна поверховість.

Оцінка «3» (задовільно D) відповідає рівню компетенції - базовому або конструктивно-варіативному. Студент впорався із завданням, проте виявив не зовсім достатній рівень знань з методики викладання культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах, володіє знаннями щодо основних методів викладання культурологічних дисциплін, не вміє самостійно послідовно відтворювати теоретичний матеріал, у формуванні певних доведень відчутна поверховість.

Оцінка «3» (задовільно E) відповідає рівню компетентності - елементарного або продуктивного. Завдання, поставлені перед студентом, виконані, але не в повному обсязі. Спостерігається поверховість знань, відсутня аргументація доведень. Відчувається не завжди вдалий добір методів та прийомів викладання культурологічних дисциплін у вищих навчальних закладах, не розрізняється основна і другорядна інформація. Відповіді бракує правильності й точності викладу теоретичного матеріалу.

Оцінка «2» (незадовільно FX) відповідає рівню компетентності – початкового або рецептивного. Більшість змісту відповіді не продумана, практичне завдання неправильно виконане або зовсім не виконане. Наявні прогалини в теоретичних знаннях. Студент не володіє знаннями про основні методи та прийоми викладання культурологічних дисциплін у вищих

навчальних закладах, у практичній роботі припускається грубих методичних помилок.

Оцінка «1» (незадовільно F) відповідає рівню компетентності – початкового або рецептивного. Студент не володіє базовими знаннями. Відповіді неточні й неправильні.

Навчальне видання

Чабан Наталя Іванівна

**Програма навчальної дисципліни
Методика викладання культурологічних дисциплін
у вищому навчальному закладі**

Технічний редактор — Чабан Н.І.

Підписано до друку 03.05.2017.

Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Друк різнографія.

Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. — 0,58. Наклад — 50 прим.

Віддруковано з готових оригінал макетів у ТОВ «ВКФ «СТАР» ЛТД»

м. Херсон, вул. Петренко, 45,

тел.: (0552) 46-05-43, 46-05-35, 26-40-64

www.stardruk.com.ua